

TVÅMINUTERS UPPGIFT ... TRE STAVNINGSGREGLER

Ljudenlig stavning: Du stavar helt enkelt ordet som det låter när du säger det långsamt. När du gör det kan du tydligt höra hur ordet ska stavas. Prova att säga februari, först vanligt och sedan långsamt (feb-rua-ri). Hör du skillnaden?

Dubbelteckning: Efter lång vokal kommer en konsonant, *val, dör, tak*. Efter kort vokal kommer två konsonanter, *vall, dörr, tack*. Som du ser i ordet *tack* kan det också vara två olika konsonanter.

Släktskap: Somliga ord får tre konsonanter, *snabbt, byggt, halvt*. Ord som är släkt har samma grundform. Släktskapet går före både uttalsregeln och dubbelteckningsregeln.

Du får 2 min. för den här uppgiften

DUBBELTECKNING

Öva dubbelteckning genom att öppna länken nedan

<https://www.smakprov.se/smakprov/visa/9789187221835/partner/smakprov>

Gör sidor 4,5,6 och 7

Du får 5 min för den här uppgiften

DUBBELTECKNING ...

Dubbelteckning betyder att det är två konsonanter efter en vokal. Regeln är att betonade långa vokaler får en konsonant efter sig, medan övriga vokaler får två konsonanter efter sig. M-ljud och n-ljud stavas ibland med dubbelteckning.

Här nedan ser du några regler för när. M-ljudet dubbel tecknas oftast mellan två vokaler, till exempel hemma dubbel tecknas inte i slutet av ord, till exempel fram. Några vanliga undantag är damm, lamm och ramm stavas med ett m före en konsonant, till exempel glömt stavas alltid med ett m i ord som har med domare och döma att göra, till exempel ungdomar.

N-ljudet kan skrivas med ett eller två n efter kort vokal, till exempel sann och alltid med ett n före d och t, till exempel kände och känt stavas alltid med ett n i slutet av småord, till exempel vän.

NÅGRA EXEMPEL:

A glass - glas; back - bak; dagg - dag; damm - dam; tack - tak ...

Å borrh - bår; grått - gråt; kock - kåk; logg - låg; rock - råk ...

O bott - bot; rott - rot; skott - skot; kossa - kosa ...

U buss - bus; brunn - brun; strutt - strut; full - ful; kulla - kula ...

E sedd - sed; ledd - led; fett - fet; vett - vet; hett - het ...

Ä vägg - väg; mätt - mät; ledd - led; fett - fet; vett - vet; hett - het ...

I Bill - bil; fick - fik; sill - sil; spritt - sprit; lilla - lila; slippa - slipa ...

Y nyss - nys; tydd - tyd; syll - syl, rycker - ryker; bytta - byta; flytta - flyta ...

EN BRA LÄNK ... ÖVNINGSMÄSTAREN

<https://www.ovningsmastaren.se/ovningsmastaren/index.php/exercise/ljudmastaren/8942>

Öppna länken ovan och gör övning tre (3) och fyra (4). Sida 55

PLEASE LYSSNA BARA

Du får 4 min för de här övningarna.

SVENSK POLITIK och HISTORIA

Tidsperioden år 1772–1809 kallas för den gustavianska tiden? Det var då Gustav III och hans son Gustav IV Adolf var kungar i Sverige.

Gustav III ... En kung med betydelse

Gustav III föddes i Stockholm år 1746. Han var son till kung Adolf Fredrik. Gustav III uppfostrades tidigt till att bli kung. När Gustav var kronprins åkte han till Frankrike. I Frankrike inspirerades han av mode, teater och musik. Efter sin fars död 1771 kröntes Gustav III i Storkyrkan. Det sägs att Gustav III redan som barn hade sagt att han *inte* ville bli en obetydlig kung som sin far.

Gustav III:s kröning i Storkyrkan år 1772. Gustav III beställde målningen, men den blev aldrig klar.

Statskupp

År 1772 tog Gustav III tillbaka makten från ståndsriksdagen genom en statskupp. I och med det avslutades frihetstiden. Under frihetstiden hade kungens makt minskat. Ståndsriksdagen hade haft makten och Gustav III:s far hade nästan inte haft några uppgifter. Men folket hade tröttnat på ståndsriksdagen och politikernas bråk. Folket stod bakom Gustav III:s planer att bli en kung med makt.

År 1772 genomförde Gustav III en statskupp med hjälp av officerare. Ingen vågade göra motstånd eftersom Gustav III hade folket med sig. Kungen och ståndsriksdagen kom överens om att Gustav III skulle dela makten med ståndsriksdagen. Gustav III skulle inte bli obetydlig som sin far.

Upplyst kung

Gustav III ville vara en upplyst kung. Han tog del av nya tankar och idéer. Han intresserade sig för filosofi och tankar om frihet. Direkt efter statskuppen ville han visa att han var upplyst och handlingskraftig. Han förbjöd tortyr. Han gjorde det tillåtet för judar och katoliker att bo i Sverige. Han startade också Kungliga dramatiska teatern och Kungliga operan, i Stockholm.

Vi kan tycka att det gick emot Gustav III:s vilja att ha så mycket makt själv. År 1774 ändrade han till exempel tryckfrihetsordningen. Ändringen gjorde att människor inte fick skriva fritt om kungen längre.

Svenska akademien

Gustav III kallas teaterkungen. Han älskade teater och skrev egna pjäser. Han var också intresserad av vetenskap. År 1786 startade han Svenska akademien. Det var en grupp för bland annat författare och vetenskapsmän. Men det var många som tyckte att kungens fester och teatrar kostade för mycket pengar. Människor började bli missnöjda med teaterkungen.

Missnöje – Gustav III:s död

Gustav III kände av missnöjet mot honom. År 1789 startade han ett krig mot Ryssland för att bli mer populär. Kriget mot Ryssland blev ganska lyckat. Men inte så lyckat att missnöjet försvann. Adeln var särskilt missnöjd. De hade förlorat sin makt under Gustav III:s tid och det kom att bli hans död.

År 1792 anordnande kungen en maskerad. På festen blev han omringad av svartklädda män. Han blev skjuten i ryggen. Mannen som sköt honom var adelsmannen Jacob Anckarström. Två veckor senare dog Gustav III av sina skottskador.

För den här texten får ni 15 minuter.

OM SKRIVANDE PROCESSER

Textbindning

En text som har en röd tråd hänger ihop och håller sig till ämnet. Men vad innebär det mer konkret och hur får du en röd tråd i din text? Det räcker faktiskt att du känner till och använder några knep, som du får läsa om i den här texten.

Textbindning binder ihop texten

Du vet precis vad du menar när du skriver en text. Det är ju du som har tänkt tankarna och som sedan har skrivit ner dem. Men det är inte alltid säkert att läsaren förstår vad du menar.

Hur kan du skriva så att läsaren förstår vad du menar? Jo, genom att binda ihop textens delar och visa hur de hänger ihop. Då får texten en röd tråd. Att binda ihop textdelar kallas för textbindning.

Bind ihop med bindeord

Du kan binda ihop en text med hjälp av bindeord. Bindeord är ord som visar hur ord och meningar hänger ihop. De visar alltså samband. Därför kallas de ibland för sambandsord.

Många vanliga ord är bindeord. Tre exempel är *och*, *men* och *eller*. Vissa bindeord visar att det kommer mer information, till exempel *och*, *dessutom* och *för det första ... för det andra*. Andra bindeord visar en orsak. Några exempel på sådana bindeord är *därför*, *eftersom* och *för att*.

En text får ingen röd tråd om den saknar bindeord. Då blir texten svår att förstå. Tänk om bindeorden *men*, *eftersom*, *då*, *därför* och *eller* inte fanns i den här texten. Då skulle du behöva anstränga dig mer för att förstå den.

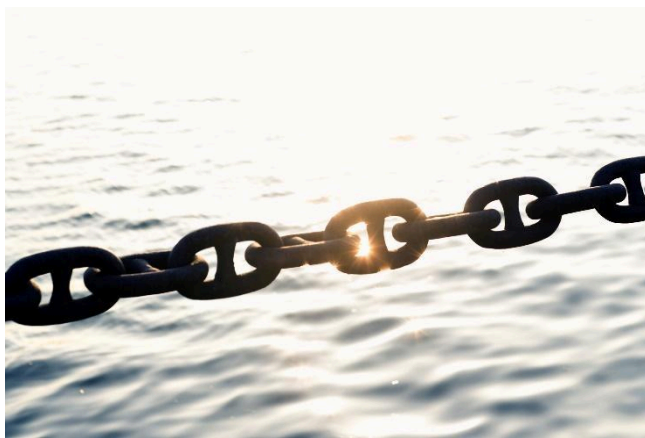
Vanliga bindeord: där, när, dock, alltså, medan, snarare, däremot,
dels ... dels, både ... och

Bind ihop med referenter

En text får också en röd tråd om du skriver om samma referenter flera gånger. **En referent är en person eller sak som ett ord eller namn syftar på. Trilogin *Ringarnas herre* har bland annat referenterna härskarringen, Sauron, Frodo, Gandalf och Arwen. Eftersom de referenterna finns med genom hela trilogin skapas en röd tråd.**

Tänk dig att du ska skriva en recension om *Ringarnas herre*. Då blir det tjatigt om du skriver referenternas namn varje gång du nämner dem. Ibland kan du därför använda andra ord för referenterna. De andra orden kan vara pronomen eller andra substantiv. I stället för att skriva *Ringarnas herre* kan du ibland skriva *trilogin*, *böckerna* eller *de*. Och i stället för att skriva *härskarringen* kan du skriva *ringen* och *den*. Namnet Frodo kan du byta mot *han*.

Du måste vara tydlig med vilken referent du skriver om. Det beror på att *den* och *han* kan syfta på flera referenter. Ordet *han* kan bland annat syfta på Frodo eller Gandalf. Även *den* kan syfta på flera referenter, till exempel hela trilogin eller härskarringen. Om du inte är tydlig med vad du syftar på blir textens röda tråd otydlig.

Bind ihop med logiska övergångar

Det måste finnas logiska övergångar mellan meningar som står bredvid varandra för att en text ska hänga ihop. Det betyder att mening två ska haka i mening ett, mening tre ska haka i mening två, och så vidare.

Meningarna hakar i varandra om du är noggrann med var du skriver vilken sorts information. Vi kan säga att det finns två sorters information: känd information och ny information. Känd information är information som läsaren redan känner till. Känd information kallas för *tema*. Temat brukar stå först i en mening. Efter temat kommer information som är ny för läsaren. Ny information kallas för *rema*. Läs den här meningen: *Jag har extra lång lunchrast på torsdagar*. Här är temat *jag*. Remat är att jaget har extra lång lunchrast på torsdagar.

Hur får du nästa mening att haka i den första meningen? Jo, genom att göra den första meningens rema till den andra meningens tema: *Jag har extra lång lunchrast på torsdagar. Då brukar jag gå till biblioteket*.

I den nya meningen står det *då* i stället för *på den långa lunchrasten på torsdagar*. Det beror på att det skulle bli upprepande att skriva så här: *Jag har extra lång lunchrast på torsdagar. På den långa lunchrasten på torsdagar brukar jag gå till biblioteket*. Meningarna ovan visar alltså två saker, nämligen

- hur du kan använda tema och rema
- hur du kan skriva om samma referent på olika sätt.

I en text med logiska övergångar hakar meningarna i varandra, som länkar i en kedja.

Dj

Du får 15 min

SUBSTANTIV

Konkreta och abstrakta substantiv

De *substantiv* som du kan uppleva med dina sinnen, alltså med känsel, syn, hörsel, smak eller lukt, kallas *konkreta* substantiv. De kan till exempel vara *en skalbagge* eller *ett skåp*.

Men hur är det med substantivet *kärlek*? Kärlek kan du varken ta eller se på. Du kan inte heller höra, smaka eller lukta på det. Du kan bara uppfatta kärlek genom dina känslor eller tankar.

Sådana substantiv kallas *abstrakta* substantiv. Andra exempel är *glädje, ilska* och *rädsla*.

Numerus

Numerus betyder antal. De flesta substantiv kan du använda i *singular* (ental) och i *plural* (flertal). En del substantiv ser dock precis ut som singular även när du talar om dem i plural, till exempel *hus, förstånd* och *hat*. Genom olika ändelser skapar du plural från singular:

-ar
-or
-er
-r
-n
-on

Ingen ändelse:

stol, jacka. Mobil, förståelse, rike öra, spel, bil, penna, dator, varelse, märke, öga, mejl

Ordet *server* (dataserver) är ett engelskt *lånord* som i plural på engelska får ändelsen -s. I svenska får det i stället ändelsen -ar, *dataservrar*.

Även om somliga vill använda den engelska pluraländelsen, är det grammatiskt korrekta att böja lånorden med svenska ändelser.

Bestämd och obestämd form

När du ska beskriva ett särskilt bord lägger du till ändelsen -et. Men om du ska beskriva ett obestämt bord, vilket som helst, använder du artikeln ett. Samma sak gör du med alla andra substantiv:

Bestämd form:	Obestämd form:
bordet	ett bord
ögat	ett öga
skalbaggen	en skalbagge
mobilen	en mobil

Kasus

Substantivet har två kasus i svenskan: *grundform* och *genitiv*. När substantiv äger andra substantiv kallas det genitiv. Du sätter ändelsen -s på substantivet om du vill använda genitivformen, till exempel *Annas jacka, tröjans* ärmar.

Grundform:

Genitiv:

skalbagge

skalbagges

tröja

tröjas

I engelskan används en apostrof före genitiv-s, till exempel *Bob's Café*. I svenskan använder vi inte apostrof utan skriver Bobs Café. Många blir irriterade över att det engelska sättet att skriva genitiv felaktigt används i svenskan.

Genus

Det finns två genus för substantiv i svenskan: *utrum* och *neutrum*.

Utrum kallas *n-genus*, eftersom dessa substantiv har den obestämda artikeln *en* och böjningsformen slutar på -n, till exempel *en skjorta* och *skjortan*.

Neutrum kallas *t-genus* eftersom dessa substantiv har den obestämda artikeln *ett* och böjningsformen -et eller -t, alltså: *ett bord* och *bordet*. Tyvärr finns ingen regel i svensk grammatik som förklarar om ett ord har n-genus eller t-genus. Att till exempel *sol* ska ha artikeln *en* och ändelsen -en får den som lär sig svenska lära sig utantill.

Visste du att ...

det tidigare även fanns femininum och maskulinum som grammatiska genus? En kvarleva av detta är att klockan och människan kallas för *hon*.

Obestämd artikel:

Ändelse:

en skjorta

skjortan

en dator

datorn

en flicka

flickan

N-genus (utrum)

Obestämd artikel:

Ändelse:

ett bord

bordet

ett skal

skalet

ett barn

barnet

Du får 12 min

PRONOMEN ÖVNINGAR (Igen ...)

Mycket viktigt för Er samt. får Ni en mycket bra bok att jobba med.

Form i Fokus är en mycket bra övningsbok. Du får öppna länken och genomföra alla uppgifter/övningar. Gör sidor 97 - 112

https://www.bokus.com/bok/9789174347067/form-i-fokus-b-ovningsbok-i-svensk-grammatik/?utm_source=Criteo&utm_medium=CPC&utm_campaign=Criteo_active&utm_term=1585331476

Till vänster har Du "PROVLÄS" Tryck på den. PLEASE

Du får 30 min för den här uppgiften

GAMLA NP ... delprov tala på B, C och D nivå

Berätta om dig själv (KURS B)

Instruktion till testtagaren (sägs av testledaren):

Vi ska prata i ungefär 10 minuter. Jag kommer att ställa några frågor men det är du som ska prata mest. Det är viktigt att du frågar om det är något du inte förstår.

A Kan du börja med att berätta lite om dig själv.

B ...

C ...

Enskild uppgift: Berätta och beskriva (KURS C)

Syftet med den enskilda uppgiften är att testtagaren ska berätta om och beskriva sina erfarenheter, tankar, känslor och åsikter om ett vardagsanknutet ämne, t.ex. berätta om en resa eller en fest.

Instruktion till testtagaren (sägs av testledaren):

- Du ska få berätta om en något du varit med om.
- Du ska prata i 5-7 minuter.
- Om du vill kan du ta en liten stund och planera vad du ska säga innan du börjar prata.

Enskild uppgift: Berätta och beskriva (Kurs C)

Syftet med den enskilda uppgiften är att testtagaren ska berätta om och beskriva sina erfarenheter, tankar, känslor och åsikter om ett vardagsanknutet ämne, t.ex. berätta om en resa eller en fest.

Instruktion till testtagaren (sägs av testledaren):

- Du ska få berätta om en något du varit med om.
- Du ska prata i 5-7 minuter.
- Om du vill kan du ta en liten stund och planera vad du ska säga innan du börjar prata.

Uppgift nr. 1: Din favorit resa

Paruppgift: Diskussion (Kurs C)

I den här uppgiften testas testtagarna två och två. Syftet med uppgiften är att testtagarna ska diskutera vad de tycker utifrån ett givet ämne, t.ex. vad som är viktigast där de bor eller vad som är viktigast i skolan.

Instruktion till testtagarna (sägs av testledaren):

- Ni ska prata med varandra om VAD NI TYCKER ÄR VIKTIGT I LIVET.
- Ni ska prata i cirka 10 minuter.
- Det är viktigt att ni lyssnar på varandra, ställer frågor till varandra och frågar varandra om ni inte förstår.
- Tänk på att ni båda talar ungefär lika mycket.
- Jag kommer inte att vara med och prata utan bara lyssna, det är ni som ska diskutera med varandra.
- Till hjälp får ni den här tankekartan (lägg den på bordet) på den finns några punkter som ni kan diskutera, ni måste inte prata om alla men ni kan använda dem som stöd under diskussionen (gå igenom tankakartan snabbt).

- Frågetecknet betyder att det också kan finnas många andra saker som är viktiga, som inte finns med på tankekartan.
- Okej, då kan ni börja prata med varandra!

Uppgift nr. 2: DIN FRITID (för dem som vill träna mer)

Enskild uppgift nr. 1: Berätta och ge råd (KURS D)

Syftet med den enskilda uppgiften är att testtagaren ska berätta och ge råd till en kompis kring olika ämnen. Testtagaren kan ge råd såväl utifrån ett generellt perspektiv som genom att berätta utifrån egna erfarenheter.

Instruktion till testtagaren (sägs av testledaren):

- Du ska berätta om och ge råd till någon som vill träffa nya vänner.
- Du ska tala i tre till fyra minuter.
- Tänk först igenom vad du vill säga.

Paruppgift: Diskussion (KURS D)

Syftet med paruppgiften är att testtagarna ska diskutera en fråga utifrån en tankekarta och komma överens om vilka faktorer de anser vara viktigast. Uppgiften avser också att pröva testtagarnas förmåga att föra diskussionen framåt genom att framföra och efterfråga information samt uttrycka och bemöta åsikter med enkla argument.

Instruktioner till testtagarna. Hela instruktionen läses upp av testledaren:

- Ni ska diskutera i cirka 10 minuter.
- Det är viktigt att ni lyssnar på varandra, ställer frågor till varandra och frågar varandra om ni inte förstår.
- Tänk på att det är ni som ska prata med varandra, jag kommer bara att lyssna.
- Det som ni ska diskutera är denna fråga (lägg fram uppgiftsbladet):

Uppgift nr. 1: MILJÖ. Hur resonerar Du/Ni kring miljö och vardags liv?

Uppgift nr. 2: Ni väljer själva ämnet som Ni diskuterar om (för dem som vill träna mer)

... because i'm just a soul whose intentions are good

KVÄLLENS "SOUND" ... HOV1

"Hon Dansar Vidare I Livet"

<https://www.youtube.com/watch?v=EaTT--ABOU0>

Nu står hon där med vitsippor i _ _ _ _ _
Tänker på allt tomt
Allt kan bli förlåtet
Vissna, mörka perioder har genomsyrat året
Ser på gamla _ _ _ _ _
Brukade va sår
Men allting ja', allting ja', allting ja' va'
Försvann där o' då, yeah
Du likaså
Som man bäddar får man ligga, Ingen _ _ _ _ _ när vi låg
Ligger lågt
Där i sängen var vi en, nu är vi ba' två
Från alfa till omega
Vi låg nog före hela
Stänger av varje gång någon spelar vår sång
Det här är överlevnad
Det är klart vi bytte skepnad
O' vi förlorade varann med nå'ra hundra delar
Inget jag vill ha tillbaks
Det är klart, Inget går i _ _ _ _ _
Det är klart, det var du
Men förevigt var aldrig för oss, hjärtat
O' det vet vi nu

Hon dansar vidare i livet
Jag sparkar backspeglar på vägen _ _ _
Hon har allt för dyra kläder
Men hon _ _ _ min

Hon sa: kasta bort din blyertspenna, båda klär i bläck
Skriver du mitt namn så kan du få mig nu direkt
Alla vet att hon är vacker men finns mer, ett intellekt
Och ingen annan toppar vårt sex
Tårarna ska spruta inte rinna
Hon sa ligga inte luta
Så vi gråter inte längre nu i regnet på en julafton
Och alla våra smycken va' i plast

Men ändå _ _ _ _ det dyraste ja' haft
Så nästa gång vi ses
Kommer jag att minnas för oss båda
O' du vet, att ja' klipper bilar på din gata
Men du _ _ _ _
Kommer jag att hålla oss två i hemlighet
Och inget är försent
Så förneka oss föralltid
Kommer alltid va' din första
Kanske inte bästa men ja' hoppas på det största
Vi kanske ses igen när vi är vuxna
O' ligger som vi låg när vi va unga

Hon dansar vidare i livet
Jag sparkar backspeglar på vägen hem
Hon har allt för dyra kläder
Men hon var min

Yo, Det va' så _ _ _ _ sen ja' såg dig, hur mår du nu?
Jag hörde att du träffa nån, o' att ni har kul
Inte för att snoka men ja' vet ju vad du gör
Alla här i staden gillar skvaller så jag hör
Lyssnar du på radio o' vad tycker du om oss?
Berätta nu om världen, var det bättre än du trott?
Stockholm är ju samma varför _ _ _ _ du tillbaks?
Fan nu är vi gamla, vet du vad?
Vägen hit va' lång
Men inte som vi trott
Vi kollade på lägenheter _ _ _ vi ville bo
Din mamma skicka hem mig, hon sa nu har ja' fått nog
Du släppte ut ditt hjärta genom fönstret som en bok
O' det va' blommor under kudden, båda drömde om _ _ _ _
Det sprakar nog med mig, ja' vill minnas att vi brann
Du sa att vi förlora men mitt hjärta, vet du vad?
Vi båda har ju vunnit vi mår _ _ _

Hon dansar vidare i livet
Jag sparkar backspeglar på vägen hem
Hon har allt för dyra kläder
Men hon var min

För hon har _ _ _ _ _
Där i sitt hår
Tror hon har glömt nu
Det va' då
Men ja' ska minnas för oss två
Så bara gå

**Fyll i luckorna medan Du lyssnar på låten.
Du får 10 min för den här uppgiften**

Med aldrig sinande vänlighet

Dj